KCO · DATAGEDREVEN WERKEN

Meten wat ertoe doet

Van buurtdata naar beleid met het Welzijnsdashboard

Prof. dr. Nicky Pouw
Hoogleraar Economie van het Welzijn
Universiteit van Amsterdam

www.welzijnsdashboard.nl

Drie dingen om mee te nemen

1

Bottom-up data vullen top-down data aan

O&S laat zien hoeveel. Het Welzijnsdashboard laat zien wie, wat en waarom.

2

De lokale kennis zit bij buurtplatforms en wijkallianties

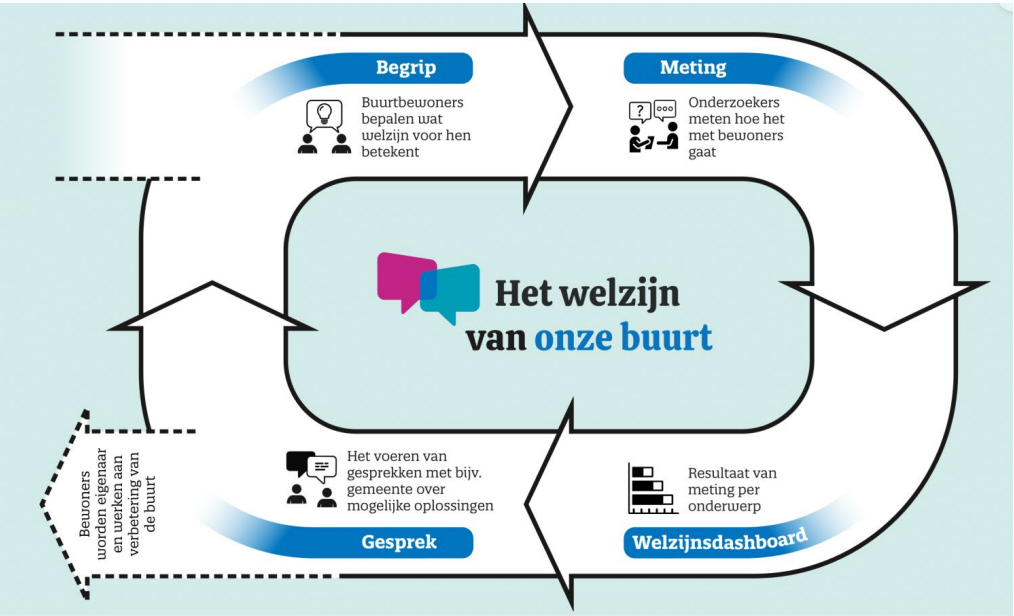
Zij weten wat het meest nodig én haalbaar is. Bouw een vertrouwensrelatie op en laat hen meebeslissen.

3

Onder de vloer van bestaanszekerheid is geen uitruil mogelijk

Bestaanszekerheid is het minimum om veilig te kunnen functioneren: rondkomen, een veilige woning, erbij horen en mentale balans. Wie daaronder zit, kan tekorten niet met iets anders compenseren.

Zo werkt het Welzijnsdashboard: vier stappen

De cyclus ‘Het welzijn van onze buurt’: na het gesprek worden bewoners eigenaar en werken ze zelf aan hun buurt.

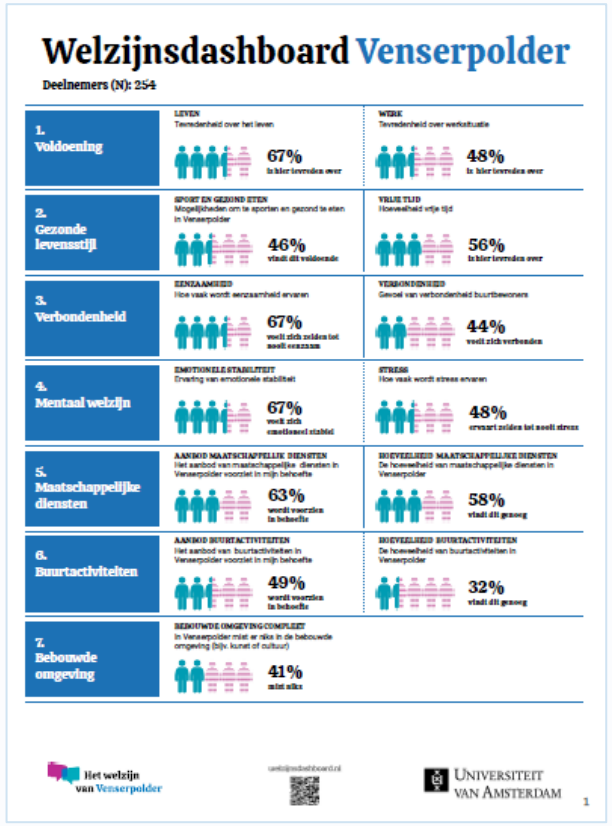
1. **Begrip.** Bewoners bepalen in gesprekken en workshops wat welzijn voor hen betekent. Zo ontstaan 15 à 16 thema’s per buurt.
2. **Meting.** Getrainde bewoner-interviewers en onderzoekers bevragen 250 tot 300 buurtgenoten, face-to-face en in meerdere talen.
3. **Welzijnsdashboard.** De resultaten per thema komen op één overzichtelijk dashboard voor de buurt.
4. **Gesprek.** Bewoners kiezen hun prioriteiten en zoeken in dialoogsessies met gemeente en partners naar oplossingen.

Het verschil: bewoners meten niet alleen mee, ze bepalen ook wat er gemeten wordt en wat er met de uitkomsten gebeurt.

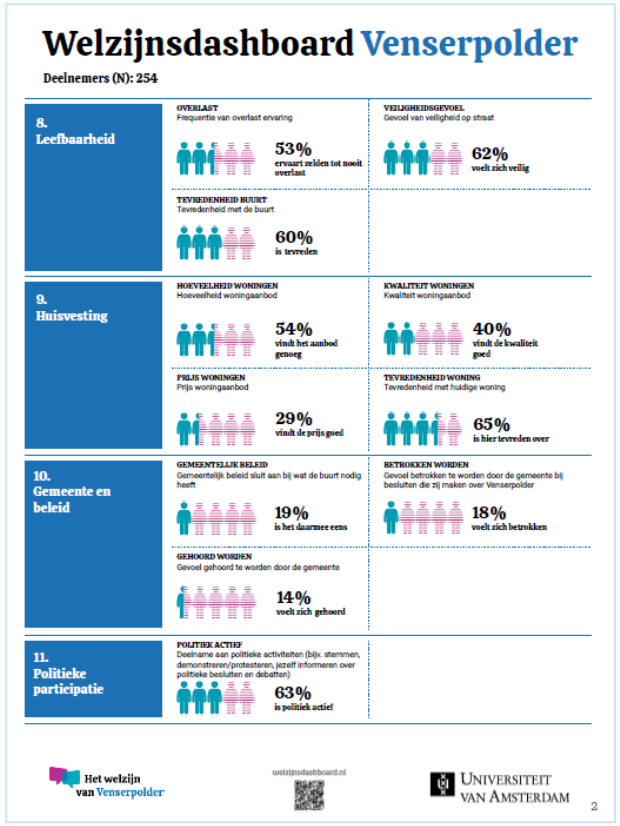
Bron: Welzijnsdashboard Amsterdam; Van Beek, Pouw en Verrest (2026), Journal of Urban Affairs

VOORBEELD · VENSERPOLDER

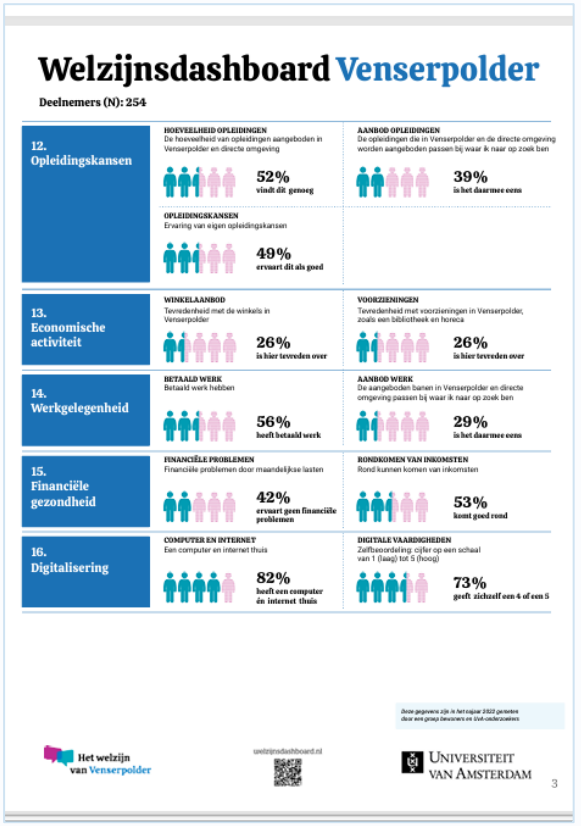
Zo ziet een welzijnsdashboard eruit

Thema's 1–7: voldoening, gezonde levensstijl, verbondenheid, mentaal welzijn, diensten, buurtactiviteiten, bebouwde omgeving

Thema's 8–11: leefbaarheid, huisvesting, gemeente en beleid, politieke participatie

Thema's 12–16: opleiding, economische activiteit, werk, financiële gezondheid, digitalisering

Bron: Welzijnsdashboard Venserpolder, 254 deelnemers, gemeten in het najaar van 2022 door bewoners en UvA-onderzoekers · www.welzijnsdashboard.nl

Bewoners kiezen zelf de prioriteiten

VENSERPOLDER

1. **Buurtactiviteiten**
2. **Financiële gezondheid**
3. **Gezonde levensstijl**

REIGERSBOS

1. **Veiligheid en overlast**
2. **Leefomgeving**
3. **Woningen**

1 **Zij kiezen 2 à 3 prioriteiten.** In elke buurt kiest het buurtplatform of de wijkalliantie uit het dashboard wat het meest nodig én haalbaar is.

2 **Vertrouwen komt eerst.** Kom binnen via het buurtplatform of de wijkalliantie, en breng resultaten altijd terug: met ons, niet over ons.

! **Zonder lokale kennis mislukt beleid.** Bewoners gaan niet naar de schuldenwinkel: er is geen privacy en het voelt beschamend.

Daarna: in dialoogsessies werken bewoners en ambtenaren samen aan oplossingen voor die prioriteiten. Ambtenaren ontdekken zo behoeften die ze niet kenden.

Bron: Welzijnsdashboard Amsterdam; Van Beek (2026), proefschrift UvA

Drie databronnen, elk met een eigen vraag

Ze zijn niet inwisselbaar. Combineer top-down en bottom-up: dan weet u hoeveel, waar, voor wie en waarom.

Bron	Schaalniveau	Wat het meet	Gebruik het voor
O&S Basisstatistieken	Buurt (deels)	Objectieve registerdata: inkomen, opleiding, bijstand, criminaliteit. De bewonersenquête meet alleen per stadsdeel.	Hoeveel: omvang en trends
Brede Welvaartsmonitor	Stadsdeel	26 indicatoren over brede welvaart: welvaart, gezondheid, wonen, samenhang, veiligheid.	Vergelijken tussen stadsdelen en met Nederland
Welzijnsdashboard	Buurt en groep	Ervaren welzijn op 15–16 thema's die bewoners zelf kozen, hun prioriteiten, verschillen tussen groepen en open antwoorden.	Wie, wat en waarom: waar gericht investeren

59% **van wat bewoners zelf belangrijk vinden voor hun welzijn, staat niet in de gemeentelijke statistiek op buurtniveau.**

Bron: four-pagers Venserpolder en Reigersbos (Business Case Welzijnsdashboard 2027–2032); oratie Pouw (2026)

OEFENING · 5 MINUTEN

Bespreek een gesignaleerd probleem

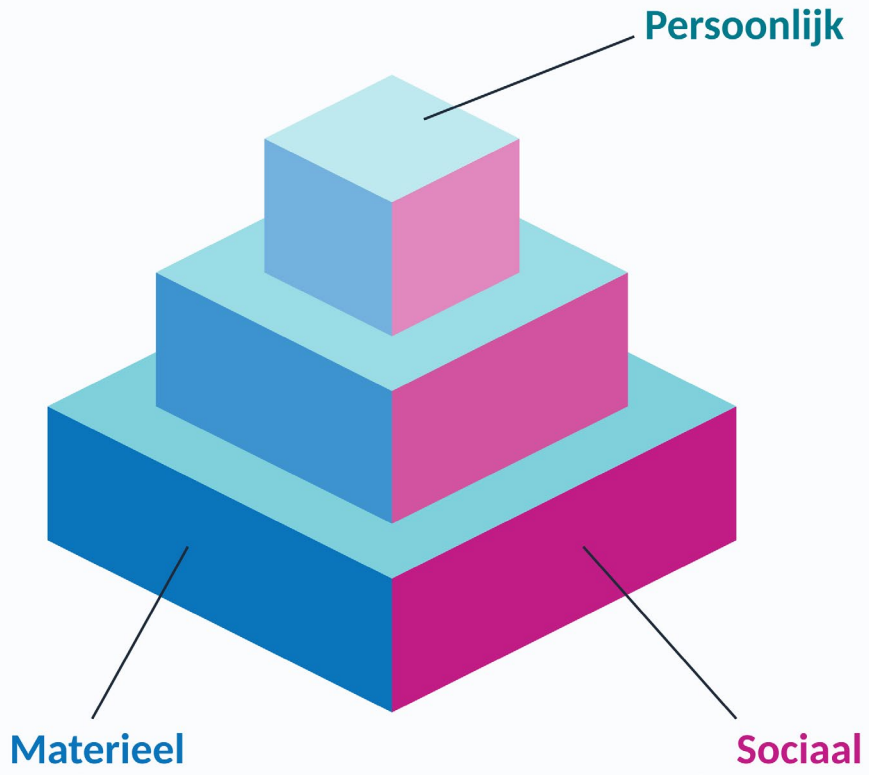
Neem een probleem uit uw werk in een buurt en bespreek het in kleine groepjes.

1. Wat is het **gesignaleerde probleem**, en in welke buurt?
2. Waar vindt u **data op buurtniveau** over dit probleem?
3. **Voor wie** is het probleem het grootst?
4. Welke **correlaties** zou u willen onderzoeken? Bijvoorbeeld met eenzaamheid, gezondheid of wonen.

We komen hierop terug bij de vier vragen aan de data.

HET WELZIJNSMODEL · STAP 1 VAN 2

Welzijn heeft drie dimensies

Materieel

Rondkomen, wonen, voedsel, werk en scholing

Sociaal

Erbij horen, steun, ontmoeten en gehoord worden

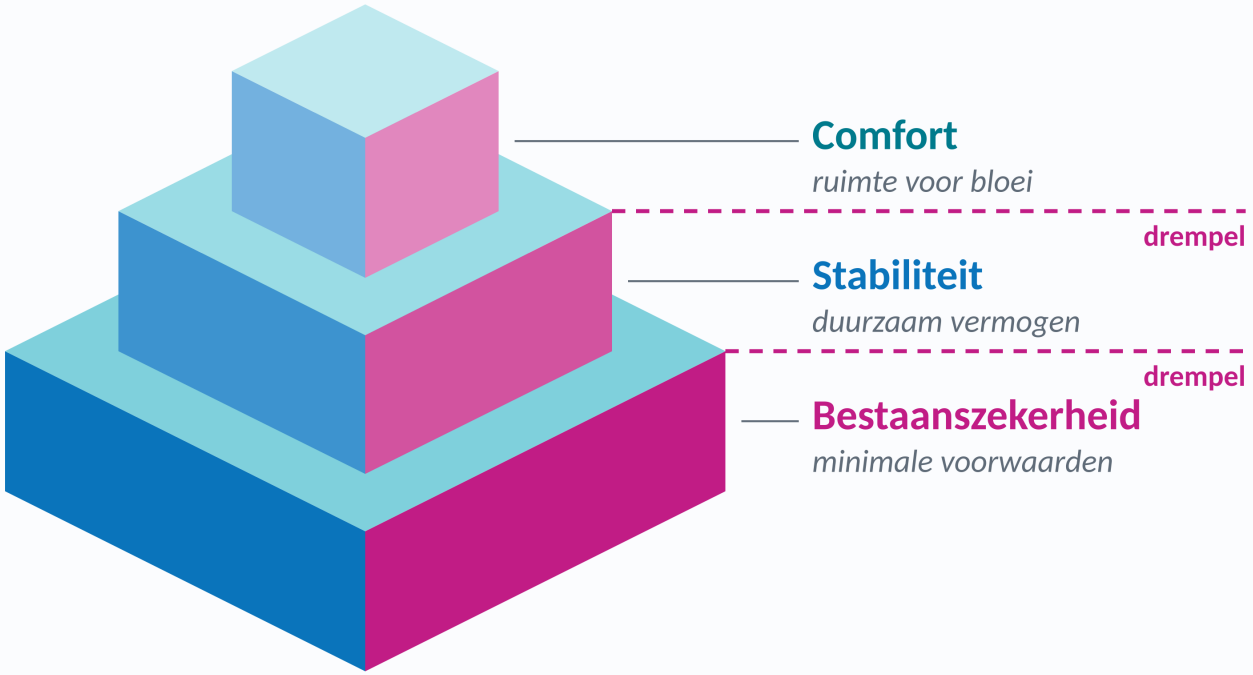
Persoonlijk

Gezondheid, weinig stress, emotionele stabiliteit

Bron: Pouw (2020); oratie Pouw, 29 oktober 2026

HET WELZIJNSMODEL · STAP 2 VAN 2

En drie niveaus, gescheiden door drempels

Elke dimensie kent drie niveaus. De onderste laag is de **vloer van bestaanszekerheid**.

Pas als die vloer in **alle drie** dimensies houdt, komen stabiliteit en comfort binnen bereik.

De drempels zijn geen getallen die de gemeente vaststelt: bewoners geven zelf aan wat minimaal nodig is.

Bron: oratie Pouw, 29 oktober 2026

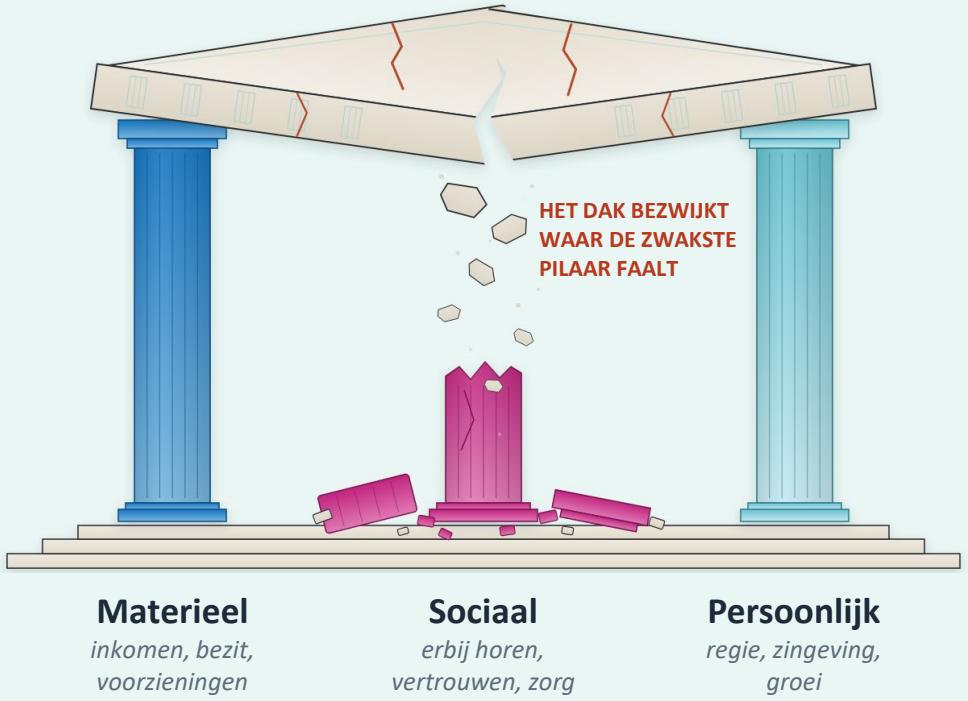
Elk niveau heeft een eigen mindset

Niveau	Mindset en gedrag	Wat werkt dan in beleid
Comfort	**Ambitie** Ruimte om te vragen wat een goed leven kan worden. Lange termijn, durven investeren.	Cultuur, groen, politieke betrokkenheid en participatie sluiten aan
Stabiliteit	**Zekerheid** Genoeg houvast om een jaar vooruit te plannen. Investeren in eigen kennis en vaardigheden.	Scholing, re-integratie en preventie hebben effect
Bestaanszekerheid	**Overleven** De aandacht vernauwt zich tot de dreiging. Korte termijn: gaten vullen, uitstellen, afhaken.	**Eerst de vloer herstellen.** Eenvoudige, automatische hulp, zonder ingewikkelde formulieren

Onder de vloer gaan mensen **bevriezen, vechten, gokken of vluchten**: de post niet meer openen, loten kopen, zich terugtrekken. Een baan of cursus is dan niet meteen de oplossing.

Bron: oratie Pouw, 29 oktober 2026

Onder de vloer is geen uitruil mogelijk

Het dak rust op de pilaar die het dichtst bij bezwijken is, niet op de gemiddelde hoogte van de drie.

Het dak rust op de zwakste pilaar, niet op het gemiddelde.

Boven de vloer kun je afwegen: meer van het ene maakt minder van het andere goed.

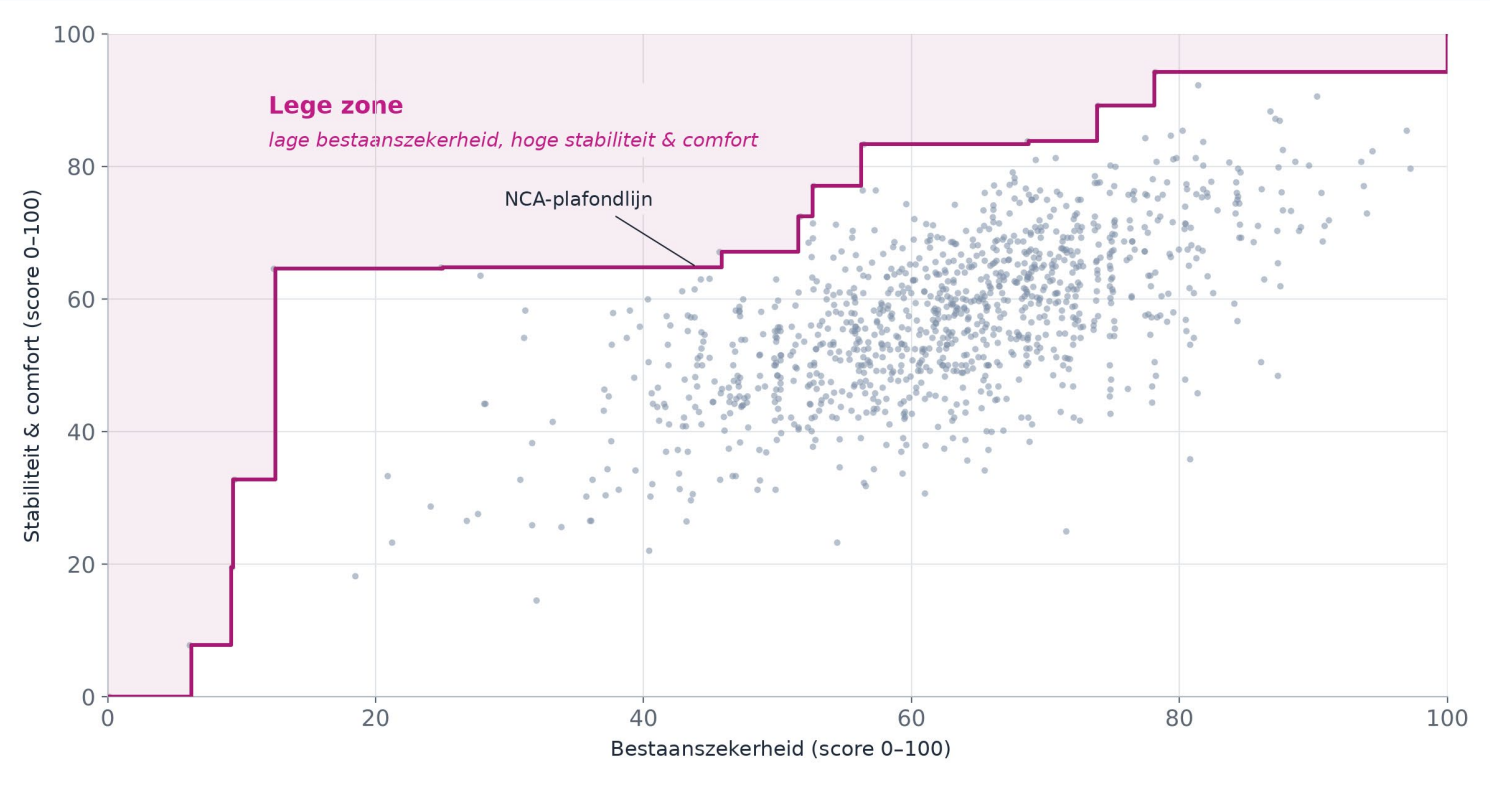
Onder de vloer niet. Dan zijn er alleen nog slechte keuzes: verwarmen of eten, de huur of een verjaardag.

Venserpolder: geldzorgen, eenzaamheid en emotionele instabiliteit vallen samen bij dezelfde groep. Alleen schuldhulp volstaat niet.

Voor beleid: interventies op materieel, sociaal en persoonlijk welzijn zijn aanvullingen, geen vervangers. Bundel ze voor dezelfde groep.

Bron: oratie Pouw (2026); four-pager Venserpolder, Welzijnsdashboard (n=254)

Bestaanszekerheid is een harde voorwaarde

0%

van de bewoners met duidelijk lage bestaanszekerheid bereikt hoge stabiliteit of comfort

3–11%

van de bewoners in het laagste derde haalt het hoogste derde

4 van 4

buurten laten hetzelfde patroon zien

Elke stip is een bewoner. Linksboven is leeg: niemand met lage bestaanszekerheid scoort hoog op stabiliteit en comfort.

Bron: Welzijnsdashboard Amsterdam, vier buurten (n = 1.086) · Necessary Condition Analysis: d = 0,31, p < 0,001

Vier vragen aan de data: voorbeeld Venserpolder

1 Wat vinden bewoners zelf het belangrijkst?

Kijk naar de prioriteiten die bewoners kozen.

Venserpolder: **buurtactiviteiten, financiële gezondheid** en een gezonde levensstijl.

2 Waar zit het knelpunt precies?

Kijk naar het aandeel dat negatief oordeelt per indicator.

Venserpolder: **58%** heeft financiële problemen door maandelijkse lasten.

3 Voor wie is het probleem het grootst?

Vergelijk groepen met het buurtgemiddelde.

Venserpolder: werkzame leeftijd zonder werk scoort **2,79** op rondkomen, tegen 3,42 gemiddeld (op Schaal van 1-5).

4 Stapelt het zich op over dimensies?

Kijk of dezelfde groep ook sociaal en persoonlijk laag scoort.

Venserpolder: dezelfde groep is **twee keer zo vaak eenzaam** (24% tegen 12%). Bundel dus de interventies.

Bron: four-pager en dashboard Venserpolder, Welzijnsdashboard 2022 (n=254). Subgroep klein (n=29), cijfers indicatief

VOORBEELD 1 · ZUIDOOST

Venserpolder: de druk zit bij een herkenbare groep

O&S ZEGT

18% van de huishoudens leeft rond het sociaal minimum

HET DASHBOARD ZEGT

Bewoners op werkzame leeftijd zonder werk: vaker geldzorgen en **twee keer zo vaak eenzaam**

INVESTEER IN

Financiële hulp **samen met** steun bij eenzaamheid en mentale gezondheid, via kanalen die zij vertrouwen

BESPAAR OP

Brede voorlichtingscampagnes

Bron: four-pager Venserpolder, Welzijnsdashboard 2022 (n=254); CBS/Gemeente Amsterdam. Subgroep klein (n=29), cijfers indicatief

VOORBEELD 2 · ZUIDOOST

Reigersbos: laag welzijn vindt u niet in registerdata

O&S-KENMERKEN

De 20% met het laagste welzijn huurt en is opgeleid zoals de rest

HET DASHBOARD ZEGT

Wel verschil: **weinig vertrouwen** in de overheid en zich **niet gehoord** voelen

INVESTEER IN

Veiligheid, reiniging en overlast **samen** aanpakken, plus afspraken met corporaties over onderhoud van huurwoningen

BESPAAR OP

Losse campagnes over veiligheidsgevoel en cosmetisch opknappen van gevels

Bron: four-pager Reigersbos, Welzijnsdashboard jan. 2025 – mrt. 2026 (n=267). Voorstellen nog te toetsen met bewoners

Vijf beleidslessen

1. **Begin bij de vloer.** Herstel eerst bestaanszekerheid op alle drie dimensies. Onder de vloer werkt een ingewikkeld traject niet.

2. **Bundel, ruil niet uit.** Geld compenseert geen eenzaamheid of slechte woning. Combineer interventies voor dezelfde groep.

3. **Combineer top-down en bottom-up data.** O&S vertelt hoeveel; het Welzijnsdashboard vertelt wie, wat en waarom.

4. **Richt op groepen, niet op gemiddelden.** De grootste kloof zit bij een herkenbaar profiel. Zo kunt u gericht investeren én besparen.

5. **Investeer in vertrouwen.** Laat buurtplatforms en wijkallianties meebeslissen over prioriteiten, ontwerp en uitvoering: structureel, niet per project.

Zelf aan de slag met het dashboard

Bekijk de dashboards voor zes Amsterdamse buurten op

www.welzijnsdashboard.nl

Venserpolder, G-buurt, Reigersbos, Wegener Sleeswijkbuurt,
Dobbebuurt en Ruys de Beerenbrouckstraat

Contact

Prof. dr. Nicky Pouw · n.r.m.pouw@uva.nl

Dr. Hebe Verrest · h.j.l.m.verrest@uva.nl